

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

КАФЕДРА ФУНДАМЕНТАЛЬНИХ
ТА СУСПІЛЬНО-ГУМАНІТАРНИХ НАУК

МАТЕРІАЛИ

**II Всеукраїнської науково-практичної
інтернет- конференції
молодих учених та здобувачів освіти**

«Актуальні проблеми фундаментальних та суспільно-гуманітарних наук»

20 ЖОВТНЯ 2025 РОКУ

м. Харків - 2025

істинного буття, досягнутого через «сродну працю». Чорний колір є втіленням образів Землі-годувальниці і Пізнання, символізує глибини народної мудрості. Білий колір – символ чистоти серця і резонує зі закликом Г. Сковороди до «чистоти серця» та «згоди з собою». Це ідеальне полотно для відображення незайманої сутності людини, до якої, за філософом, необхідно повернутися, відкинувши зовнішню суєту. Біле полотно робить сорочку «храмом душі», матеріальним втіленням тези про «Царство Боже всередині нас».

Висновки. Дослідження символічного всесвіту Григорія Сковороди крізь призму орнаментів слобожанської вишивки дозволяє побачити глибоку єдність між філософською думкою мислителя та візуально-образною мовою народного мистецтва. Обидві системи – словесна й орнаментальна створюють єдиний духовний код Слобожанщини, у якому людина постає не лише як частина світу, а як його мікрокосм, відображення гармонії Всесвіту.

ПРОБЛЕМА ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ У ВЗАЄМОДІЇ ЛЮДИНИ ТА ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ

Матиюк К.І

Науковий керівник: Садовніков О. К.

Національний фармацевтичний університет, Харків, Україна

katerinamatiuk4@gmail.com

Вступ. Швидкий прогрес у сфері штучного інтелекту (ШІ) створює нову реальність, у якій алгоритмічні системи впливають на життя, здоров'я та безпеку людини. Сьогодні саме технології – від автономного транспорту до діалогових платформ для психологічної підтримки – виконують функції, які ще донедавна належали виключно людині. У зв'язку з цим виникає проблема: хто має відповідати за помилки ШІ – розробник, користувач чи сама система?

Мета дослідження. Проаналізувати проблему відповідальності штучного інтелекту в сучасних умовах, розглянути перспективи надання йому статусу суб'єкта та визначити, на кого має покладатися основний тягар відповідальності.

Матеріали та методи. Дослідження ґрунтується на аналізі реальних інцидентів (зокрема аварій із використанням Tesla Autopilot та випадків психологічних наслідків взаємодії з чат-ботами), порівняльному вивченні нормативних підходів ЄС, США та України, а також на філософському аналізі понять відповідальності, суб'єктності та свободи волі. Використано порівняльний аналіз сучасних концепцій.

Результати дослідження. Національне управління безпеки дорожнього руху США зафіксувало численні аварії за участю систем Tesla Autopilot та Full Self-Driving, частина з яких мала летальні наслідки. Паралельно в Європі та США дедалі частіше обговорюються випадки психологічної шкоди, пов'язаної із залежністю користувачів від чат-ботів. Це актуалізує проблему створення ефективних механізмів захисту, насамперед для неповнолітніх.

У сфері правового регулювання простежуються суттєві відмінності. У Європейському Союзі у 2024 році було прийнято Artificial Intelligence Act, який визначає категорії ризику та встановлює підвищені вимоги до прозорості, сертифікації та безпеки систем ШІ. У США, на відміну від ЄС, єдиної законодавчої бази не існує: регулювання здійснюється через окремі ініціативи на федеральному та регіональному рівнях, а ключову роль у вирішенні спірних питань відіграє судова практика. В Україні наразі триває процес формування власної нормативної бази, орієнтованої на європейські стандарти.

Аналіз реальних випадків показує, що право часто не встигає за темпами технологічного розвитку. Це породжує спокусу «знайти винного» поза людиною – перекласти провину на систему або на «злого розробника». З філософської точки зору це є проявом втечі від відповідальності: замість того, щоб визнати, що кінцеве рішення завжди приймає людина, суспільство намагається покласти провину на «машину».

Водночас спроби створити абсолютно досконалу правову систему, здатну регулювати навіть автономні рішення ШІ, залишаються утопією, адже право неминуче відстає від практики. Саме це відставання змушує повертатися до філософії відповідальності. Основними її принципами є неможливість звільнити людину від відповідальності за власні дії, етичний обов'язок розробника передбачати ризики та відповідальність користувача за неправильне застосування технологій.

У так званому трикутнику «розробник – користувач – система» роль системи як «винного» є радше фікцією. ШІ може бути об'єктом правового регулювання, проте не суб'єктом відповідальності. Таким чином, тягар відповідальності завжди розподіляється між людиною-розробником і людиною-користувачем.

Висновки. Спроба перекласти відповідальність із людини на алгоритм є не стільки прогалиною права, скільки проявом кризи сучасної культури відповідальності. Найбільш продуктивна модель розглядати ШІ як інструмент, тоді як основний тягар відповідальності має розподілятися між розробником, який зобов'язаний забезпечити безпечність і передбачуваність системи і користувачем,

який приймає остаточні рішення щодо її застосування. Саме людський фактор – помилки у проектуванні, недосконалість алгоритмів, відсутність належного контролю або неправильне застосування технологій – є визначальним чинником більшості інцидентів, пов’язаних із ШІ.

ГЕНДЕРНО ЗУМОВЛЕНЕ НАСИЛЬСТВО ЯК ПРОЯВ СОЦІАЛЬНОЇ НЕРІВНОСТІ В ПАТРІАРХАЛЬНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Матиюк К.І

Науковий керівник: Назарко О. І.

Національний фармацевтичний університет, Харків, Україна

katerinamatiuk4@gmail.com

Вступ. Гендерно зумовлене насильство є однією з найпоширеніших форм порушення прав людини та проявом соціальної нерівності в патріархальному суспільстві. Воно охоплює фізичне, психологічне та сексуальне насильство, яке найчастіше вчиняється проти жінок і дівчат. Патріархальні стереотипи, що виправдовують контроль чоловіка над жінкою, створюють умови для вчинення насильства. Жінки, які постраждали від насильства, стикаються не лише з фізичними травмами, а й з психологічними наслідками – страхом, відчуттям провини, залежністю від кривдника, ізоляцією. Тому важливим напрямом сучасної соціальної роботи є підтримка таких жінок, їхня реабілітація та відновлення соціального статусу.

Мета дослідження. Проаналізувати соціальні та правові механізми протидії гендерно зумовленому насильству в Україні, дослідити його прояви як наслідок соціальної нерівності у патріархальному суспільстві.

Матеріали та методи. Дослідження базується на аналізі міжнародних та національних нормативно-правових документів і практик українських кризових центрів та соціальних служб.

Результати дослідження. Гендерне насильство – це будь-які прояви агресії через стать, що завдають фізичної, сексуальної або психологічної шкоди. Воно виникає через історично сформовану нерівність між чоловіками і жінками, яку підтримують культура та традиції. У патріархальному суспільстві насильство часто сприймають як «нормальне», наприклад, домашнє побиття, зґвалтування в шлюбі, сексуальні домагання, торгівля людьми. Багато жінок не звертаються по допомогу через сором, страх або почуття провини.